

Tỷ giá và cán cân thương mại Việt Nam: bằng chứng từ phân tích dữ liệu theo chuỗi thời gian

Đỗ Thị Mỹ Hương⁽¹⁾ • Đặng Thị Xuân Thơm⁽²⁾

Ngày nhận bài: 19/4/2017 | Biên tập xong: 20/01/2018 | Duyệt đăng: 28/01/2018

TÓM TẮT: Mục đích của nghiên cứu này là đánh giá tác động của sự thay đổi tỷ giá lên cán cân thương mại (CCTM) của Việt Nam giai đoạn 2001–2015. Nghiên cứu sử dụng các phương pháp định lượng - phân phối trễ tự hồi quy (Autoregressive Distributed Lag - ARDL), hiệu chỉnh sai số (Error Correction Model - ECM), kiểm định nhân quả (Granger Causality) và phân tích hàm phản ứng đẩy (Impulse Response Functions - IRFs) với dữ liệu theo quý. Kết quả cho thấy mối quan hệ dài hạn, đó là khi Việt Nam đồng (VND) giảm giá thực làm suy giảm CCTM và ngược lại, khi VND lên giá thực sẽ góp phần cải thiện CCTM. Trong ngắn hạn, mô hình ECM chỉ ra, không có mối quan hệ nào giữa tỷ giá và CCTM. Dựa trên các bằng chứng thực nghiệm, nghiên cứu đưa ra một số hàm ý chính sách.

TỪ KHÓA: cán cân thương mại, hiệu ứng đường cong J, mô hình ARDL, IRFs, tỷ giá.

1. Giới thiệu

Tình trạng thâm hụt CCTM diễn ra trong thời gian dài tại nhiều quốc gia, nhất là các nước có nền kinh tế tăng trưởng phụ thuộc nặng nề vào xuất khẩu như Việt Nam. Đây là một vấn đề kinh tế vĩ mô đã được các nhà hoạch định chính sách và nhiều tác giả quan tâm nghiên cứu. Tại Việt Nam, sự thâm hụt đã lên đỉnh điểm, chiếm 15% GDP trong năm 2007. Trước tình hình đó, Chính phủ đã triển khai nhiều biện pháp, trong đó chính sách can thiệp tỷ giá đã phát huy hiệu quả - tình trạng thâm hụt có xu hướng cải thiện và CCTM đạt được thặng dư kể từ năm 2012 đến năm 2015. Mức thặng dư này lên đến 4,7%, 3,3%, 4,6% và 1,6%, tương ứng các năm 2012, 2013, 2014, 2015. Trong khi đó, giá trị danh nghĩa của VND cũng đã thay đổi theo chiều hướng giảm dần, còn tỷ giá thực lại có xu hướng giảm và

giá trị của VND với một rổ các đồng tiền có xu hướng ổn định. Theo lý thuyết kinh tế, giá trị thực của VND lên giá đồng nghĩa với việc sức mua đối ngoại của nó giảm và CCTM có xu hướng ít được cải thiện hơn. Thực tế cho thấy, CCTM từ sau năm 2012 đã đạt mức thặng dư (Hình 1, 2, 3). Từ đó mục tiêu nghiên cứu đặt ra là đánh giá tác động của sự thay đổi tỷ giá đến CCTM tại Việt Nam.

⁽¹⁾ **Đỗ Thị Mỹ Hương** - Học viện Ngân hàng - Phân viện Phú Yên; 441 Nguyễn Huệ, Phường 7, TP. Tuy Hòa, Phú Yên; **Email:** huongdtm.py@hvn.edu.vn.

⁽²⁾ **Đặng Thị Xuân Thơm** - Học viện Ngân hàng - Phân viện Phú Yên; 441 Nguyễn Huệ, Phường 7, TP. Tuy Hòa, Phú Yên; **Email:** xuanthomtcqt@gmail.com.